

RUM YETİM HANESİ

PRINKİPO PALAS

GREEK ORPHANAGE

PRINKİPO PALACE

Hristos Tepesindeki Ormanın İçinde Büyükada Yetimhanesi Binası. (1905 YILI KARTPOSTALI)
PRINKİPO ORPHANAGE BUILDING IN THE FOREST LAND OF HRISTOS HILL (POST CARD, 1905)

BÜYÜKADA HARİTASINDA RUM YETİM HANESİ'NİN KONUMU.
(KIRMIZI ÇERÇEVE İÇİNDE)
GREEK ORPHANAGE ON THE MAP OF BÜYÜKADA. (INSIDE THE RED FRAME)

NE ZAMAN VE KİM TARAFINDAN YAPITIRILDI?

Büyükada Rum Yetimhanesi, 1898 yılında Saray Mimarı ve İstanbul'da Mekteb-i Tıbbiye-i Şahane, Osmanlı Bankası, Pera Palas gibi önemli yapılara imzasını atmış bir Levanten, Sanayi-i Nefise'nin mimarı ve Mimarlık Bölümü kurucusu ve yöneticisi Alexandre Vallaury tarafından "Prinkipo Palas" adıyla lüks bir otel olarak tasarlanmıştır.

Orient Express'in (Doğu Ekspresi) işletmecisi olan Compagnie des Wagon-Lits adlı kuruluş, o tarihlerde Avrupa'da İstanbul'a yönelik oluşan büyük ilgiyi değerlendirmek, ve kente gelen "Orient Express" yolcularının beklentilerine cevap vermek için kent merkezinde Pera Palas'ı, Büyükada'da da Prinkipo Palas'ı inşa ettirmiştir.

YAPININ MİMARİ ÖZELLİKLERİ VE İŞLEVİ NEDİR?

Bina farklı kaynaklarda dünyanın en büyük iki ahşap yapısından biri olarak bilinmektedir. 26.000 metrekarelik arazisiyle, Büyükada'nın iki tepesinden biri olan İsa Tepesi'nde ormanlık bir alanın içine yerleştirilmiştir. Mimar Vallaury'nin İstanbullu Levanten kimliği, dönemin eklektik mimari ile yerel mimariyi yeniden yorumlayan tarzı, diğer yapıtlarında olduğu gibi Prinkipo Palas'ın da mekânsal kurgusunda yerel mimariye referansların açıkça görülmesine olanak vermiştir.

YETİM HANEYE NE ZAMAN VE NASIL DÖNÜŞTÜ?

İnşaatı tamamlanmasına rağmen, "Prinkipo Palas", siyasi ve ekonomik kimi nedenlerle açılmamıştır. 2 yıl kadar boş kaldıktan sonra, Yedikule Balıklı Rum Hastanesi sınırları içindeki Rum Yetimhanesinin 1894 depreminde zarar görmesi sonucu ortaya çıkan yeni bina ihtiyacını karşılamak üzere 1902'de İstanbullu ve Adalı hayırsever olan Eleni Zarifi tarafından 3700 altın liraya satın alınmış ve Fener Rum Patrikhanesi'ne başlanmıştır. Yangından korunması için mermer merdivenli kâgır kulenin ilavesi ve yetimhane kullanımını için gerekli küçük düzenlemelerin ardından bina, 21 Mayıs 1903'te Patrik 3. Yoakim tarafından yetimhane olarak açılmıştır.

YETİM HANENİN 61 YILI

150 erkek çocukla başlayan, 1943'de Heybeli Meryem Ana Manastırı'nın kapatılması sonrasında kızların da kabulüyle karma eğitime dönüşen Yetimhanede 1903 - 1956 yılları arasında 5744 yetim çocuk barındı. Bunların 1741'i, 1922'de anne ve babalarını kaybetmiş göçmen çocuklarıydı. Yetimlere ilkökull ve dini eğitimle birlikte, kurulan atölyelerde terzilik, kunduracılık, mobilyacılık ve demircilik gibi mesleki eğitim de verildi.

YETİM HANE'NİN İLK AĞLIĞI GÜNLERİNDE RUMDURA ATÖYESİ SHOMAKİSİ AYELİK AT ORPHANAGE FROM 1905

YETİMLER YETİM HANE YOLUNDA, SOLDA ADALAR MİTROPOLETİ THOMAS, ORTADA BAĞRAHİP THOMAS TALLİSİS. ORPHANS ON THE WAY TO ORPHANAGE. LEFT: ADALAR MITROPOLITE THOMAS ON THE LEFT, ARCHPRIEST THOMAS TALLISIS IN THE MIDDLE. (1904)

KAPANIŞ

1955 6/7 Eylül Olaylarının ardından oluşan siyasi iklim ve gerilim, ekonomik zorluklar, giderek harap olmakta olan binanın bakımında karşılaşılan güçlükler Büyükada Rum Yetimhanesi yönetimini zorlamaya başladı. Nihayet 21 Nisan 1964'te, Kıbrıs olayları nedeniyle Türk-Yunan ilişkilerinin çok gergin olduğu bir dönemde, resmi makamlar tarafından zorla boşaltıldı ve Yetimhaneye el konuldu. 117 erkek çocuk Aya Nikola Manastırı'na, 46 kız da yakındaki Hristos Manastırı'na nakledildi. Binanın mülkiyeti 1964 yılında Vakıflar Genel Müdürlüğü'ne devredildi. 1977'de ise fiilen kapatıldı.

KAPANILMIYAN SONRA YETİM HANE BİNASI. 1980 (FOTOĞRAF: ABİLLA MİLLAS)
PHOTO OF ORPHANAGE IN 1980 (PHOTO BY ABİLLA MİLLAS)

WHO BUILT IT AND WHEN?

Prinkipo Greek Orphanage was designed in 1898 as a luxurious hotel named "Prinkipo Palace" by Alexandre Vallaury, Architect of the Palace, a Levantine who was also the architect of Sanayi-i Nefise (School of Fine Arts) and founder and director of its Department of Architecture. Vallaury was also the mastermind behind outstanding buildings in Istanbul such as Mekteb-i Tıbbiye-i Şahane (First Medical Faculty), the Ottoman Bank and the Pera Palas Hotel.

It was the Compagnie des Wagon-Lits, operator of the Orient Express, which built Pera Palace in the city centre and Prinkipo Palace on Büyükada in order to assess the potential of the great island. Istanbul was exciting across Europe and to meet the expectations of the "Orient Express" passengers arriving to the city.

WHAT ARE THE ARCHITECTURAL FEATURES AND FUNCTIONS OF THE BUILDING?

Some sources refer to the building as one of the two largest wooden buildings in the world. It is situated on a 26,000 m² large forest land on İsa Hill, one of the two hills on Büyükada. Vallaury's identity as a Levantine architect from Istanbul as well as his style that re-interprets the eclectic architecture of the time with the local architecture, allowed for clear references to local architecture he reflected in the spatial set-up of Prinkipo Palace, just as in his other works.

CONVERSION INTO ORPHANAGE

Although its construction was completed, "Prinkipo Palace" could not be opened for some time due to political and economic reasons. After remaining unused for 2 years, it was purchased in 1902 by Eleni Zarifi, an Istanbulite and islander philanthropist, for 3700 gold. Later in order to meet the spatial needs of the Greek Orphanage inside Yedikule Balıklı Rum Hospital, which had been damaged in the 1894 earthquake. She then donated the building to the Fener Greek Patriarchate. Following some minor adjustments for utilization as orphanage and the addition of a

stone tower with marble stairs for protection in case of fire, the building was inaugurated on 21 May 1903 by Patriarch Joachim III as an orphanage.

61 YEARS OF THE ORPHANAGE

Starting with 150 boys, and switching to mixed education with the admission of girls upon the closure of Prinkipo Island Saint Mary Monastery in 1943, the Orphanage accommodated 5744 orphans in the period of 1903 - 1956. 1741 of them were emigre children who had lost their parents in 1922. The orphans were provided elementary school education, but also religious education, and also vocational training in tailoring, shoemaking, carpentry, and blacksmith crafting.

DEMISE

The political climate and tensions that followed the 6/7 September incidents in 1955, as well as economic hardships and difficulties in maintaining the ever deteriorating building, started to put the Prinkipo Greek Orphanage administration into difficulty. Finally on 21 April 1964, in a period of tensions in Turkish-Greek relations due to the incidents in the Republic of Cyprus, it was vacated by force by the official authorities and the Orphanage was confiscated. 117 boys were transferred to Hagia Naisla Monastery and 46 girls to the nearby Christos Monastery. The ownership of the building was transferred to the Directorate General for Foundations in 1964. In 1977, it was closed.

RUM YETİM HANESİ VE ÇEVRESİNİN HAVADAN GÖRÜŞÜ. 2010. (FOTOĞRAF: MURAT ÖZTİNK)
AERIAL VIEW OF GREEK ORPHANAGE AND ITS SURROUNDINGS. 2010. (PHOTO: MURAT ÖZTİNK)

İSTANBUL'UN TEHLİKE ALTINDAKİ KÜLTÜR MİRASI

Önemli bir hafıza mekânı olan yapı, kapatılmasıyla birlikte ıssız ve işlevsiz kaldı. O tarihlerden bugüne kadar iç mekânda bir bakım-onarım gerçekleştirilemedi. Rum Patrikhanesi mülkün iadesi için başvuruda bulundu ve 2010 yılında bina Patrikhane'ye iade edildi. Yarım asır boyunca terk edilen ve boş bırakılan bu önemli kültür mirası, geçen süre içinde büyük hasarlar aldı ve elden geçirilmesi için büyük yatırımlara ihtiyaç duymaktaydı. Yetimhane binası 2018 yılında Europa-Nostra tarafından "En Çok Tehlike Altındaki 7 Kültürel Miras" listesine alındı. Bu girişim bir farkındalık yaratılması ve restorasyon imkânlarının oluşması için bir umut verdi. Bu önemli hafıza mekânının korunması ve yeniden işlevlendirilmesinin İstanbul ve Büyükada'nın kültür hayatına da önemli bir zenginlik katması beklenmektedir.

ENDANGERED CULTURAL HERITAGE OF ISTANBUL

After its closure, this important heritage building became deserted and dysfunctional. Since then, no internal maintenance or repair has taken place. The Greek Patriarchate applied for the return of the property and regained it in 2010. Having stood empty and abandoned for half a century, by that time this important cultural heritage asset had incurred significant damage and was in need of large-scale investment for renovation. In 2018, the building was included in Europa-Nostra's "The Most Endangered 7 Cultural Heritage Sites" list. This development aroused hopes for awareness building and fundraising towards its restoration. It is expected that preserving this valuable asset of historical memory and making it functional again will significantly enrich Istanbul's and Büyükada's cultural landscape.

RUM YETİM HANESİ VE ÇEVRESİNİN HAVADAN GÖRÜŞÜ. 2018. (FOTOĞRAF: MURAT ÖZTİNK)
AERIAL VIEW OF GREEK ORPHANAGE AND ITS SURROUNDINGS. 2018. (PHOTO: MURAT ÖZTİNK)

ÖLÇÜLER-BOYUTLAR-SAYILAR

Bina otel olarak inşa edilmiş, yetimhaneye dönüştürüldüğünde iç hacim ve mekanlarda değişiklik yapılmamış, olduğu gibi bırakılmıştır. Binanın ikiyüzlü odası, iki yemek salonu, toplantı salonları, konser ve balo salonları, çok büyük bodrum mahalleri, o devir için gayet modern sayılan teçhizatla donanmış mutfakları bulunmaktadır. 26 bin metre karelik bir alanı kaplayan bir bahçe içinde inşa edilmişti. Uzunluğu yüz iki metre elli santim, derinliği ise otuz beş metredir.

MEASUREMENTS-DIMENSIONS-NUMBERS

The building was constructed as hotel and when it was converted to orphanage, no change was applied to its inner spaces and sections, which were left as they were. Building has two hundred and six rooms, two dining halls, meeting rooms, concert halls, ball rooms, very large basement spaces and kitchens equipped with most modern appliances of that period. It was constructed in a garden covering an area of 26 thousands meters square. Its length is a hundred and two meters and fifty centimeters and its depth is thirty five meters.

ÇATIYAKI ZARARLILIK BÜYÜKADA. 2018. (FOTOĞRAF: MURAT ÖZTİNK)
DAMAGE ON THE ROOF IS EXPANDING. 2018. (PHOTO: MURAT ÖZTİNK)

2018 YILI FOTOĞRAFLARILYLA RUM YETİM HANESİ (FOTOĞRAFLAR: MURAT ÖZTİNK)
VIEWS OF THE GREEK ORPHANAGE IN 2018 (PHOTO: MURAT ÖZTİNK)

BU BİLGİLENDİRME PANOSU, ORTODOKS PATRİKHANESİ TARAFINDAN ADALAR MÜZESİ İLE İŞBİRLİĞİ İÇİNDE YAPITILMIŞTIR. BİNANIN YIKILMA TEHLİKESİ OLDUĞU İÇİN ZİYARETÇİLERİN BAĞÇEYE VE BİNAYA GİRMEKLEERİ KİCA ÖZDİRME. THE INFORMATION BOARD WAS PREPARED BY THE ORTHODOX PATRIARCHATE IN COOPERATION WITH ADALAR FOUNDATION. PLEASE DO NOT ENTER THE GARDEN AND THE BUILDING SINCE THE LATTER IS IN DANGER OF COLLAPSE.

